

MOHÁS LÍVIA

Születésnapra

Jókai Annának

Drága Anna Szófia! Nem a szlávok iránti rokonszenveimből fakad a megszólítás, hanem abból, hogy a Példabeszédek Könyvének 8. fejezetében van egy érdekes nőszemély: Szófia. Kitérnek e passzusból, meg egyéb komoly, fontos és szent tanításokból, hogy a kezdetek kezdetén Isten egykori társa, lelkének másfele – a bölcsőbbik! – nő volt. Bizony. Asszonyi személy! A nőből csak a későbbi elvetemült korok csináltak asszonyi állatot. Szóval, mert e nő bölcs volt, s az vagy Te is, innen a megszólítás.

Mindebből nehogy azt hidd, dicsérni jöttem személyedet. Éppen hogy nem! A bűneidet és a hiányosságaidat kiabálom, mert vannak. Ott kuporognak leláncoltan, összezsugorítva a lelkedben, sírnak, és oly nagy a kiáltásuk, hogy kénytelen vagyok helyettük szólni.

Anna Szófia galambocskám! Bár Te ugyan Szófia is vagy, aki „ott áll, ahol az utak keresztezik egymást”, és kiáltja, ahogy Te is kiáltottad sokszor: „Férfiak, hozzátok intézem szózatom, emberek, nektek szól szavam! Ó, ti együgyűek, legyetek okosak végre, és ti balgatagok, térjetez már észre!” Efféléket kiáltoztál az írószövetség elnöki székéből, s nem is mindig hiábavalóan, mert bár ostobácska néha a férfinép, de azért gyakran hallgattak Rád, hál' Isten. Érted, szimbólumokban beszélek, amint a bölcs Szófiát emlegetem, hiszen sokszor a komoly dolgok másként nem, csak vagy humorral, vagy szimbólumokkal közelíthetők meg. Anna Szófia galambocskám, azt is mondtad volt: „Nekem, a bölcsességnek birtokomban van az egészség, én találtam fel az éleslátás tudományát. Az én tulajdonom a jó tanács és a siker, enyém az okosság és a lelkiérő. (Az Úr félelme, a rossznak utálata.)” Hát itt a baj! Féled az Urat, ez rendben van. De biztos-e, hogy utálni kell a rosszat? Mi ez a rossz, kedves Anna Szófia? Mi az egyáltalán, hogy rossz? Engedted-e magadhoz a rosszat? Mertél-e, tudtál-e rossz lenni? Vagy csupán utálsz, mert félsz? Miért nem voltál bátrabban bűnös? Miért nem engedted, engedted olykor szabadon a sárkányaidat? Nem az frásaidról beszélek, azokban vannak démonok, hanem Rólad.

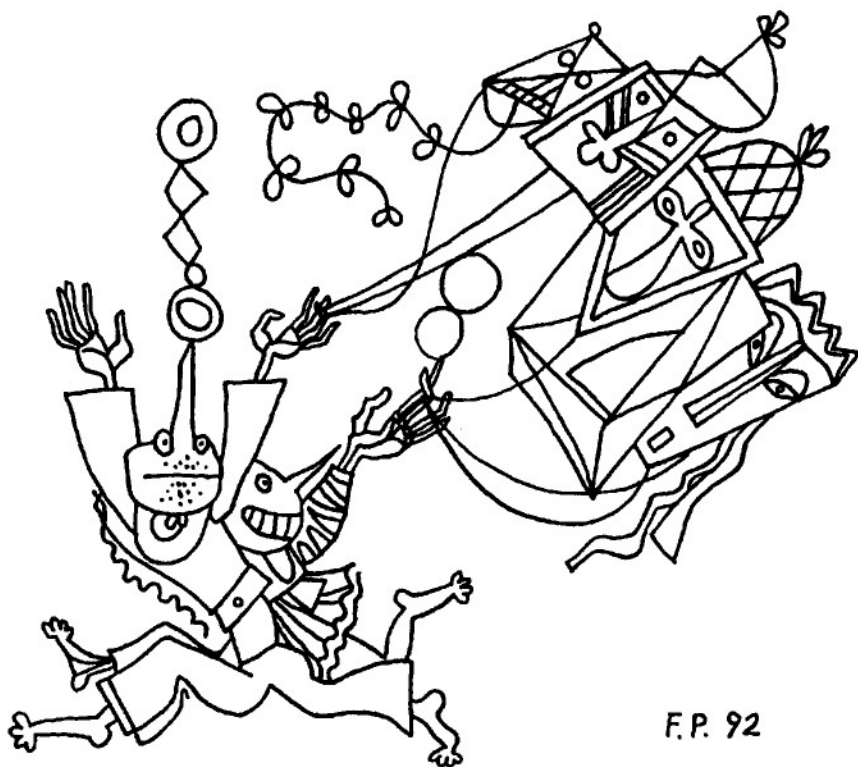
Vigyázz csak! Figyelj csak! Nem az frásaidról beszélek, hanem Rólad! Hiszen frásaidban látom a démont, a komizság démonját *A reimsi angyal* turistáiban, sőt az angyal rendíthetetlen mosolyában, a fájdalom démonját a *Szép délután* c. novella hősnőjében, és sok más helyen anyni, de anyni ábrázolása van a kiszolgáltatottságnak! Ott a rossz például Miklós és Ildikó létküzdelmében – a *Tartozik és követel* c. regényben – és ott a jaj a *Magyarórában* és így tovább... tovább, de mondom, nem az frásaidról van szó e kis köszöntőben, hanem Rólad!

Nem látom benned a rosszaság örömeit. Lebéklyózódott valahol a mediterrán könnyelműség, amely, hidd el, az Úr félelmével gyönyörűen összeegyeztethető.

Gondolj bele, azt mondja Szófia ezekben a szent és félelmetes iratokban, ő, a Nő-i okosság ősképe, minden értelmiségi és értelmes nő alapmintázata mondja: „Alkotó munkája elején teremtett az Úr ősidőktől fogva, mint legelső művét. Az idők előtt

alkotott, a kezdet kezdetén, a föld születése előtt. Amikor létrehozott, még ősvizek sem voltak... Ott voltam, amikor az eget teremtette, s az ősvíz színére a kört megvonta" – nos, ha ott voltál, tudhatnád, és tudod is: az ég egyben villám, kénese, gyilkos vihar, tomboló orkán küldje, és nemcsak a szeléd esőké! A víz, az ősvíz nemcsak termőágyunk, őshazánk, hanem pusztító szörnyeteg, hullámsír, gyilkos temető. Titanic, özönvíz és elsöprött falvak, jaj. Mindezek a gonoszságok Benned, Szófia, leláncolódtak túlságosan. És ezért vedd feddésemet, szemrehányásomat és egyben baráti buzdításomat, hogy még nem késő. Még van idő, sőt lehet, most jött el csak igazán a Te időd: merj KOMISZ lenni! Tudj Sötét Alak is lenni. Tudom én, ismerem ennek a Balkán szájában lévő országnak szemérmes, álszemérmes kívánalmait, itt az emberek nagyszájúak, de belül szemérmeskedők, ne törődj te ezzel. Legyen már elegend abból, hogy jó vagy. Rossznak lenni szeretnék látni. Szaftos Boccacciós vagy szelídebb Botticellis frivolitásokat hiányolok, shakespeare-i átkozódásaidat szeretném hallani, vagyis poláris ellentétét annak, amit az a szép tv-műsor adott Rólad, melyben megint a bölcs Anna Szófia voltál, galambocskám, rendben van. De az árnyékodat, a dolgok visszáját is lát-nám, amint előtüremkedik.

Szimbólumokat beszélek itt persze, de azért mégsem egészen csak szimbólumokat.

F.P. 92